

Podvojný deník

5 krátkých citátů si vypíšete v průběhu četby knihy (z jejich různých částí) - max. 7 řádek jeden (na levou polovinu strany A4). Na druhou polovinu stránky k nim připíšete své komentáře, objasníte, proč jste si je vypsali, co vás na dané části textu zaujalo.

Příklad zápisu pomocí podvojného deníku ke knize Zpověď Jonatána Papírníka naleznete níže.

Čeho si můžete při zápisu všimnout?

TOTO JSOU POUZE DOPORUČENÍ, ČEHO JSI LZE VŠÍMAT, JEDNOTLIVÉ BODY VÁM MOHOU SLOUŽIT JAKO INSPIRACE PŘI UVAŽOVÁNÍ NAD KNIHOU. ROZHODNĚ NENÍ POTŘEBA SE JICH DOGMATICKY DRŽET.

1. Jazyk a styl

Můžete si zapisovat neobvyklá slova či slovní spojení. Slova vás mohou zaujmout svým významem (jedná se o slova klíčová pro příběh, o slova, která se v něm často opakují, nebo jim nerozumíte, jedná se o slova pro vás neznámá), svou zvukovou podobou, krásou (estetickou působivostí), svým stářím (neologismy/novotvary, slova zastaralá či archaická), svým použitím v textu (může se jednat o slova z různých vrstev slovní zásoby, např. ve spisovném textu se objeví slova hovorová, vulgární, nářeční apod., v básnickém textu může být slovo použito v rozporu s Vaším očekáváním), způsobem napsání (velikost a typ písma). Mohli byste si také všimnout originálních či naopak nudných zdoluhavých popisů, nebo míst napínavých a přemýšlet o tom, jak autor napětí v knize vytváří. Můžete se zaměřit na to, jak mluví jednotlivé postavy (co se o nich díky jejich způsobu řeči dozvídáme), jak je jazykově odlišeno pásmo postav a vypravěče apod.

2. Konstrukce vět

Zaměřte svou pozornost na délku vět (Používá autor krátkých vět jednoduchých nebo sáhodlouhých souvětí?), neukončené výpovědi, vytčené větné členy, opakování či variování určitých vět/slov. V básních si navíc všimněte veršové výstavby, rýmu, rytmu atd. V komentářích se můžete zamýšlet nad důvodem jejich užití, nad autorským záměrem (Jaký mají mít tyto prostředky účinek na čtenáře?).

3. Pásmo postav

Pozornost můžete také soustředit na hlavní či vedlejší postavu. Můžete si vypsát situaci, událost, která zásadně změnila hrdinův život, či místo, v němž jsou zachyceny hrdinovy pocity, s nimiž jste se ztotožnily či naopak, či pasáž, v níž autor předesílá/naznačuje, co se nejspíše s hrdinou stane dál (vzápětí můžete reflektovat, jak se příběh skutečně vyvíjel), nebo v níž je zachyceno něco, co je pro postavu charakteristické a určující (její čin, chování či vzhled) apod.

4. Vypravěč/vypravěčská perspektiva/způsob vyprávění

Můžete se zaměřit na ty části textu, ve kterých ve vyprávění dojde k zajímavé změně: kdy se změní vypravěčská perspektiva, kdy vypravěč začne klást otázky čtenáři (či jiným způsobem s ním komunikovat), kdy vypravěč/autor komentuje, jak píše svůj příběh, kdy se vyprávění přehoupne do jiné (časové/ místní/ fantazijní) roviny.

5. Časoprostor

Citujte místa, která vás zaujala proto, že je z nich zřejmé, kdy či kde se příběh odehrává. V komentářích se můžete vyjádřit k tomu, zda je pro vás jako pro čtenáře u této knihy důležité vědět, kde a kdy se příběh odehrává, či zda by se mohl odehrávat kdekoliv. Můžete se rozepsat o tom, zda byste se v takové době či na takovém místě chtěli žít apod.

6. Čtenářské a životní zkušenosti

Můžete si poznamenat úryvky, které vám připomenou, že jste něco podobného zažil, cítil, viděl či četl. Komentáře se mohou týkat toho, v čem podobnost spočívala.

7. Ilustrace

Může Vás zaujmout krása ilustrace, její provedení (výtvarná technika), neobvyklé umístění v rámci knihy, to, co je na ní zachyceno. Můžete se soustředit na to, zda ilustrace koresponduje či nekoresponduje s textem (dějem/zachycenou situací), zda text obohacuje/rozšiřuje atd. Pokud je to vhodné (vzhledem k tomu, aby byl komentář čtenáři deníku srozumitelný), doporučuji ilustraci (ve zmenšeném formátu) okopírovat a do deníku nalepit.

8. Myšlenky knihy

Vypište si myšlenku, kterou byste si rádi zapamatovali, která je pro Vás důležitá, která se zabývá problémem, který sami řešíte, o kterém přemýšlíte.

9. Otázky, které kniha vyvolává

Citujte místa, která ve vás vyvolala otázku. Otázky se mohou týkat toho, co si potřebujete v textu vyjasnit, které informace si potřebujete doplnit, abyste mu lépe rozuměli. Dále se mohou týkat předvídání děje, jednání hrdiny, vlastního postoje k danému problému či ztvárněné situaci (Jak bych se zachoval já sám?), na způsob vyprávění (Proč autor zvolil právě tento způsob vyprávění? Jaký účinek mám mít na mě jako na čtenáře?), na způsob vykreslení atmosféry knihy atd.

10. Emoce, nálada, které čtení vyvolává

Citujte místa, která ve vás vyvolala nějaký pocit. Tento pocit okomentujte. Můžete se samozřejmě také zaměřit na pocity postav, popř. na pocity vypravěče (jedná-li se o vypravěče osobního, který promlouvá v 1. osobě).

PODVOJNÝ DENÍK k dílu (sepsala Š. Klumparová): CUEVAS, Michelle. *Zpověď Jonatána Papírníka: memoár nadiktovaný Michelle Cuevasové*. Přeložil Nela KNAPOVÁ. Praha: Knižní klub, 2016. ISBN 978-80-242-5616-0, s. 34-37

11. Atmosféra

Citujte místa, na kterých je podle vás dobře zachycena atmosféra knihy.

V komentářích se můžete snažit postihnout, o jakou atmosféru jde a jak ji autor vytváří (pomocí kterých prostředků).

(1) Ukázal jsem jí extrémně realistický portrét, který jsem vlastnoručně nakreslil. + obrázek Velkého Drakosledě.

(2) „Čím se živí?“ zeptala se.
„Duhovými koktejly a tyčinkami z Mléčné dráhy.
Ale nejraději má hvězdný prach,“ odpověděl jsem.

(1) Zde je krásně zachycena nadsázka, kterou vypravěč s potěšením používá, a zároveň celá situace vyznívá paradoxně, když čtenář ví, že drakosled' je vymyšlená postava...

Zaujalo mě i pojmenování Velký Drakosled', které ve mně na jednu stranu vzbuzuje respekt a úctu (velký, drak), zároveň slovo sled' (poměrně obyčejná mořská ryba) ho činí podle mě zranitelnějším, snad i „lidštějším“ (s. 34)

(2) Na této ukázce se mi líbil výčet toho, čím se Drakosled' živí, dětský vypravěč popouští uzdu své fantazii, zajímavé, že si vybírá pochoutky spjaté s vesmírem, nebem. Jako by se nechtěl nechat svazovat zákonitostmi, které běžně platí na Zemi, běžnou realitou. (s. 35)

PODVOJNÝ DENÍK k dílu (sepsala Š. Klumparová): CUEVAS, Michelle. *Zpověď Jonatána Papírníka: memoár nadiktovaný Michelle Cuevasové*. Přeložil Nela KNAPOVÁ. Praha: Knižní klub, 2016. ISBN 978-80-242-5616-0, s. 34-37